

Táblázatos adatok használata¹

QGIS 2.0

dr. Siki Zoltán

Már több leírásban foglalkoztunk a CSV fájlok beolvasásával (<http://www.agt.bme.hu/gis/qgis/df2shp>, <http://www.agt.bme.hu/gis/qgis/wkt.pdf>, <http://www.agt.bme.hu/gis/qgis/csvt.pdf>). Ebben az anyagban a táblázatkezelők által kezelt bináris formátumokkal foglalkozunk (dbf, ods, xls, xlsx). Talán kevésbé közismert, hogy a táblázatkezelők adatait közvetlenül is megnyithatjuk, nem kell csv exportot készíteni. Ezeket vektoros rétegekhez kapcsolhatjuk és tematikus térkép készítéshez vagy az elemzéseinkben felhasználhatjuk.

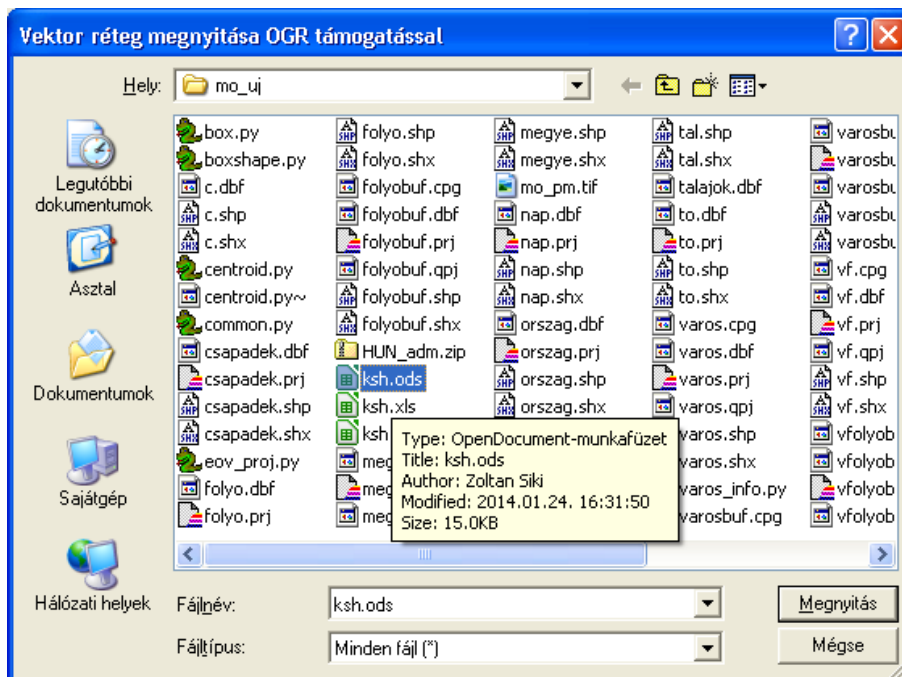
Ahhoz, hogy a QGIS-ben a táblázatkezelő állománya használható legyen a következőket célszerű betartani:

- az első sorban az oszlopok neve legyen, az oszlopnevek ne legyenek számként is értelmezhetőek
- egy táblázat legyen egy munkalapon
- ha más rétegek táblájával össze akarjuk kapcsolni az adatokat, akkor a két állománynak azonos kódtáblával kell tárolnia a szövegeket (az ods és az xlsx fájlok UTF-8 kódolást használnak)

A munka során a KSH honlapján elérhető adatokkal dolgozunk (http://www.ksh.hu/stadat_eves_6_2), melyek éves bontásban, megyénként tartalmaz adatokat. A táblázatkezelőkben használható adatok letölthetők honlapunkról (<http://www.agt.bme.hu/gis/qgis/ods.zip>).

A táblázatkezelők adatait, meglepő módon, a vektor réteg megnyitás funkciójával érhetjük el. A fájl nyitás ablakban a fájl típust állítsa át „Minden fájl”-ra, majd válassza ki a ksh.ods (Libre Office) vagy a ksh.xlsx (MS Office) adatállományt. Ne felejtse el UTF-8 kódolásra átállni!

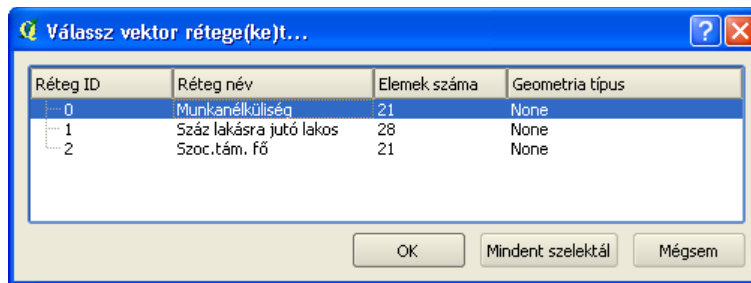
Csv fájlok is betölthetők ugyanezen a módon (Vektor réteg), de ilyenkor nincs lehetőség pont koordináták vagy WKT geometria átvételére, azt a **Szöveg fájl hozzáadás** menüponttal érhetjük el csak. DBF fájlokat is összekapcsolhatunk, akár egy réteghez tartoznak (Shape) vagy önálló fájlok (lásd: <http://www.agt.bme.hu/gis/qgis/join.pdf>).

1. ábra Input fájl kiválasztása

1 A tananyag megírására Raáb Roland inspirált

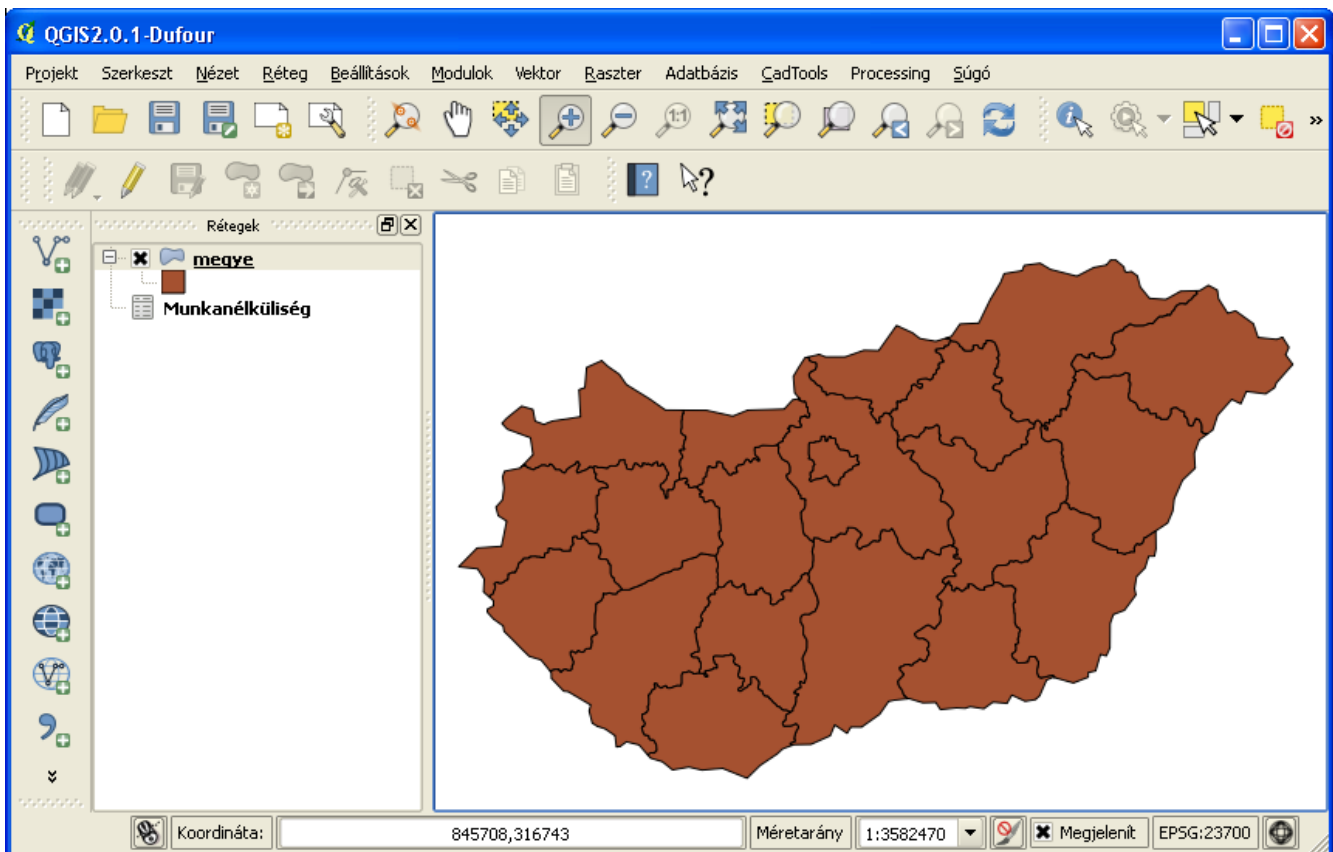
Több lapot tartalmazó ods/xlsx fájl esetén a használt munkalap(ka)t is ki kell választania. Ha több munkalapot választ ki, akkor egy táblázat jön létre munkalaponként.

2. ábra Választás a munkalapok közül

Az így megnyitott munkalap megjelenik a réteglistánban, de a térképen nincs megjeleníthető tartalma, erre a rétegek listában látható táblázat ikon utal, és hiányzik előre a réteg ki-, bekapcsolását lehetővé tevő jelölőnégyzet is. Ezután nyissa meg a **megye_utf-8** vektoros réteget (shape), mely szintén a dokumentum elején megadott fájlban található. A réteg betöltésénél ne felejtse el a kódolást átállítani UTF-8 értékre állítani!

Figyelem! A kódlap beállítása nem jelent konvertálást, ha nem a megfelelő kódlappal nyitjuk meg a réteget, akkor az ékezetes betűk nem jelennek meg megfelelően. Egyik kódlapról egy másikra a **Mentés másként** funkcióval térhetünk át.

3. ábra A megnyitott két réteg

A **Munkanélküliség** táblát meg tudjuk nyitni és szerkeszthetjük a tartalmát is, mint a vektoros rétegek attribútum adatait. A „+” ikonnal újabb sort adhatunk a táblához, ha szerkeszthetővé tesszük a táblát, az mezőkben lévő értékeket módosíthatjuk. A táblázat módosításai az eredeti táblázatkezelő formátumába

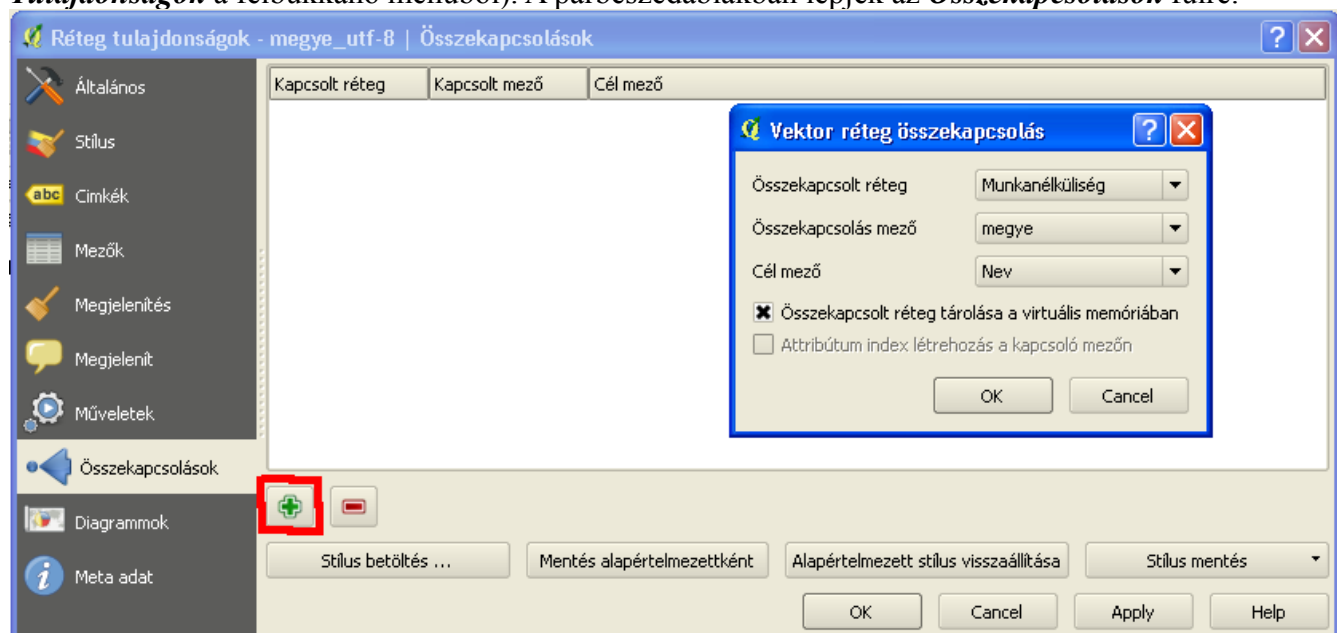
kerülnek be a mentés után, így később a táblázatkezelő szoftverrel is aktualizálhatjuk az adatokat.

	megye	e2000	e2001	e2002	e2003	e2004	e2005	e2006	e2007	e2008	e2009	e2010	e2011	e2012
0	3 Bács-Kiskun	5.7	6.4	6.2	7.3	7.1	8.5	9.4	9.3	8.6	10.9	10.8	10.6	9.5
1	2 Baranya	7.1	6.5	7.2	8.1	8	8.4	7.6	7.5	10.4	11.6	13	14.5	14.7
2	4 Békés	5.8	6	6.9	7.1	6.5	8.4	7.8	8.1	10.2	13.4	12.5	11.9	12
3	5 Borsod-Abaúj-Zemplén	11.6	9.3	10.5	11.2	10.9	12	12	13.8	14.7	16	17.3	17.8	17.3
4	1 Budapest	5.2	4.2	3.7	3.7	4.4	4.7	4.8	4.9	4.3	6.2	9.1	9.6	9.3
5	6 Csongrád	4	3.7	5.5	5	4.9	7.5	5.9	6	7.7	7.8	8.9	9.6	10.6
6	7 Fejér	5.2	4.8	6.1	4.8	6.4	6.3	4.9	4.8	5.5	9.4	9.5	9.6	10.3
7	8 Győr-Moson-Sopron	4.3	4.1	3.9	3.4	3.8	4.3	4.3	3.7	3.5	6.3	6.9	6.3	5.3
8	9 Hajdú-Bihar	7.1	6.4	6.6	6	5.7	8.4	9.2	7.9	8.9	11.3	13.2	13.2	13.5

4. ábra A táblázat tartalma

Készítsünk egy tematikus térképet a munkanélküliség 2012-es adatai alapján. Ehhez a munkanélküliség adatokat össze kell kapcsolnunk a **megye** réteg attribútum táblájával. Az összekapcsolás feltétele, hogy legyen olyan oszlop, melynek a tartalma egyezik az másik tábla oszlopának tartalmával. Az attribútum táblákat megnyitva (jobb gomb kattintás a réteg nevére és *Attribútum tábla megnyitása* a menüből), láthatjuk, hogy a **megye** tábla **Nev** oszlopának tartalma megfelel a **Munkanélküliség** tábla **megye** oszlopának. Az összekapcsolás másik feltétele, hogy az összekapcsolandó két tábla karakter kódolása azonos legyen. Ez az esetünkben igaz.

Nyissuk meg a **megye_utf-8** réteg tulajdonságok ablakát (jobb gomb kattintás a réteg nevére és *Tulajdonságok* a felbukkanó menüből). A párbeszédablakban lépjek az *Összekapcsolások* fülre.

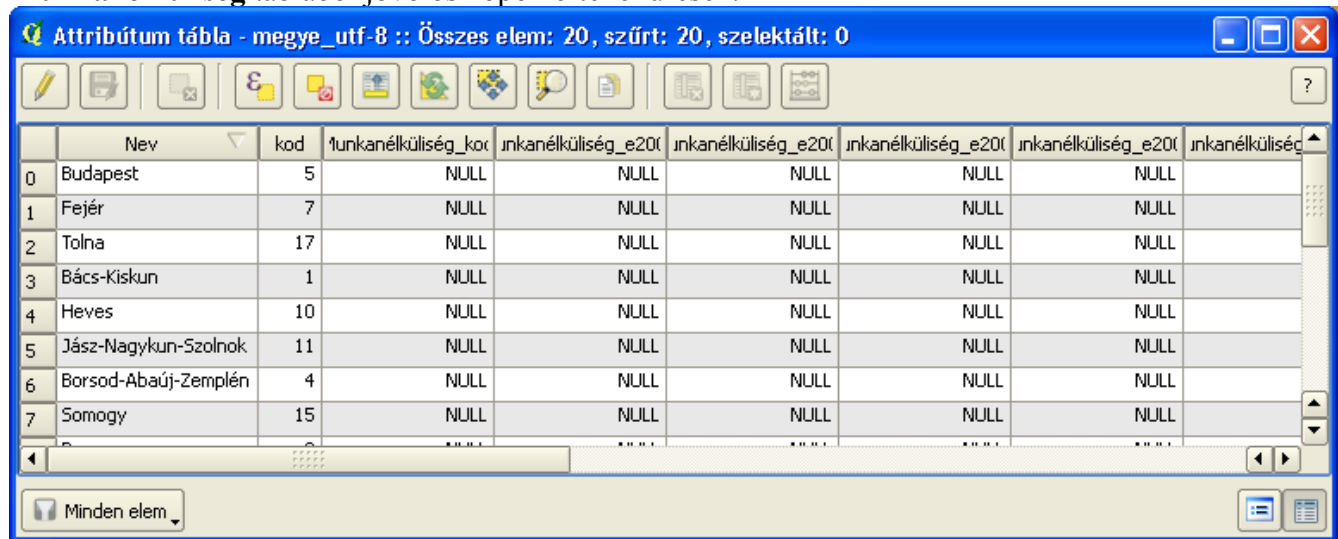

5. ábra Táblázat kapcsolása a megye réteghez

Az *Összekapcsolt réteg tárolása a virtuális memóriában* beállítás esetén gyorsabb lesz az összekapcsolt táblák megjelenítése, viszont a **Munkanélküliség** táblán végrehajtott módosítások az összekapcsolt táblában csak a kapcsolat bontása és újra létrehozása után jelennek meg.

A két tábla között úgynevezett 1:n kapcsolat jön létre. A megye tábla minden sora kiegészül a

munkanélküliség táblában található adatokkal, ahol az összekapcsolásnál megadott oszlopokban azonos értékek találhatóak. Viszont, ha megnyitja a megye réteg adatbázis tábláját, csalódni fog. A **Munkanélküliség** táblából jövő oszlopok értékei üresek.

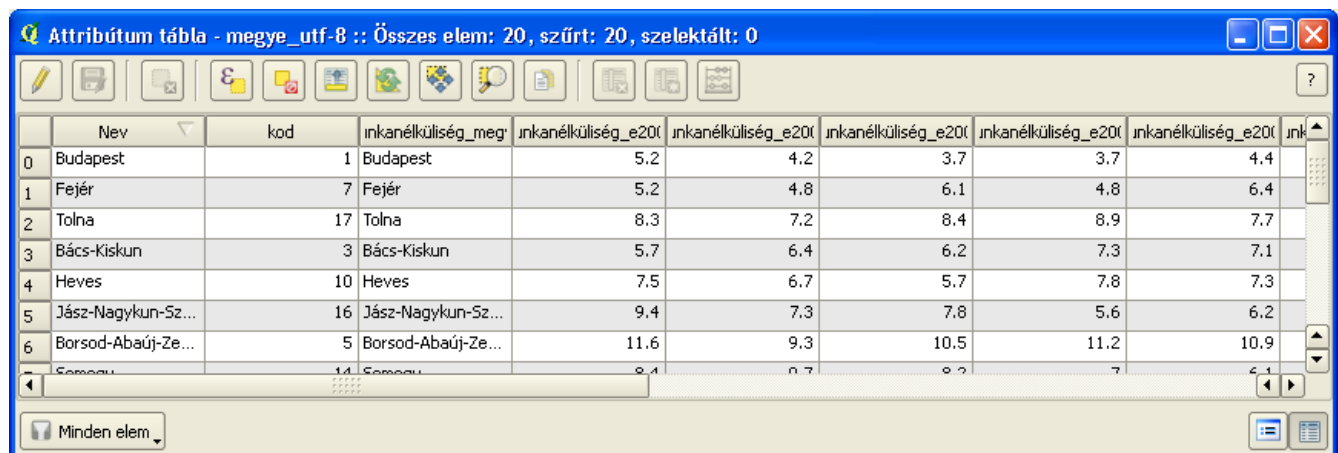

	Nev	kod	munkanélküliség_ko	munkanélküliség_e20	munkanélküliség_e20	munkanélküliség_e20	munkanélküliség_e20	munkanélküliség
0	Budapest	5	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL
1	Fejér	7	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL
2	Tolna	17	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL
3	Bács-Kiskun	1	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL
4	Heves	10	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL
5	Jász-Nagykun-Szolnok	11	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL
6	Borsod-Abaúj-Zemplén	4	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL
7	Somogy	15	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL

6. ábra Összekapcsolás megye nevek alapján

Térjünk vissza a **megye** réteg **Tulajdonságok** ablakának **Összekapcsolások** fülére, szüntessük meg az előző összekapcsolást a „-” gombbal és hozzunk létre egy új összekapcsolást a **kod** oszlopok alapján. Ezután már a várt eredményt kapjuk. Vegye észre, hogy az összekapcsolásra használt oszlop nem jelenik meg a kapcsolt táblában.

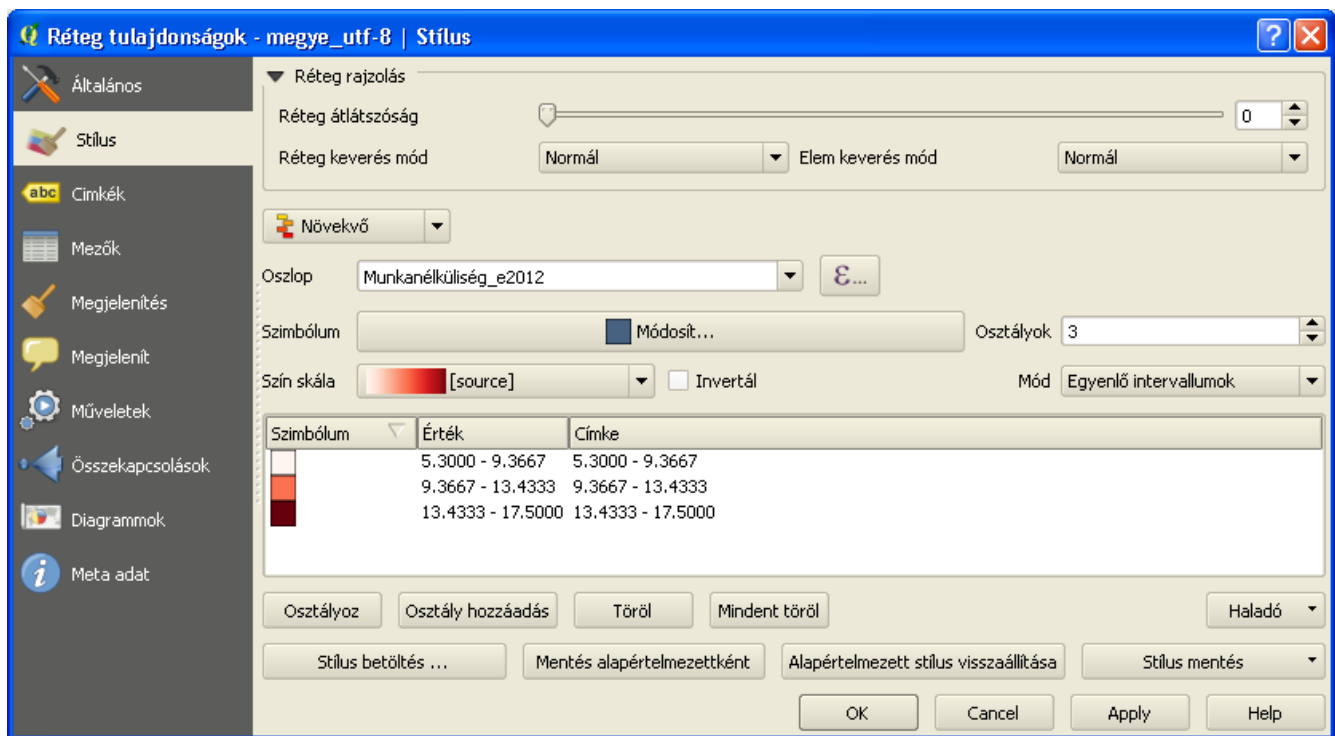
Egy táblához több más táblát kapcsolhatunk, viszont a kapcsolt oszlopok tartalmát nem tudjuk módosítani, ha szerkeszthetővé tesszük, hanem csak az eredeti tábla oszlopaikat.

	Nev	kod	munkanélküliség_meg	munkanélküliség_e20	munkanélküliség_e20	munkanélküliség_e20	munkanélküliség_e20	munkanélküliség_e20	munkanélküliség
0	Budapest	1	Budapest	5.2	4.2	3.7	3.7	4.4	
1	Fejér	7	Fejér	5.2	4.8	6.1	4.8	6.4	
2	Tolna	17	Tolna	8.3	7.2	8.4	8.9	7.7	
3	Bács-Kiskun	3	Bács-Kiskun	5.7	6.4	6.2	7.3	7.1	
4	Heves	10	Heves	7.5	6.7	5.7	7.8	7.3	
5	Jász-Nagykun-Sz...	16	Jász-Nagykun-Sz...	9.4	7.3	7.8	5.6	6.2	
6	Borsod-Abaúj-Ze...	5	Borsod-Abaúj-Ze...	11.6	9.3	10.5	11.2	10.9	
7	Somogy	14	Somogy	8.4	9.7	8.2	7	6.1	

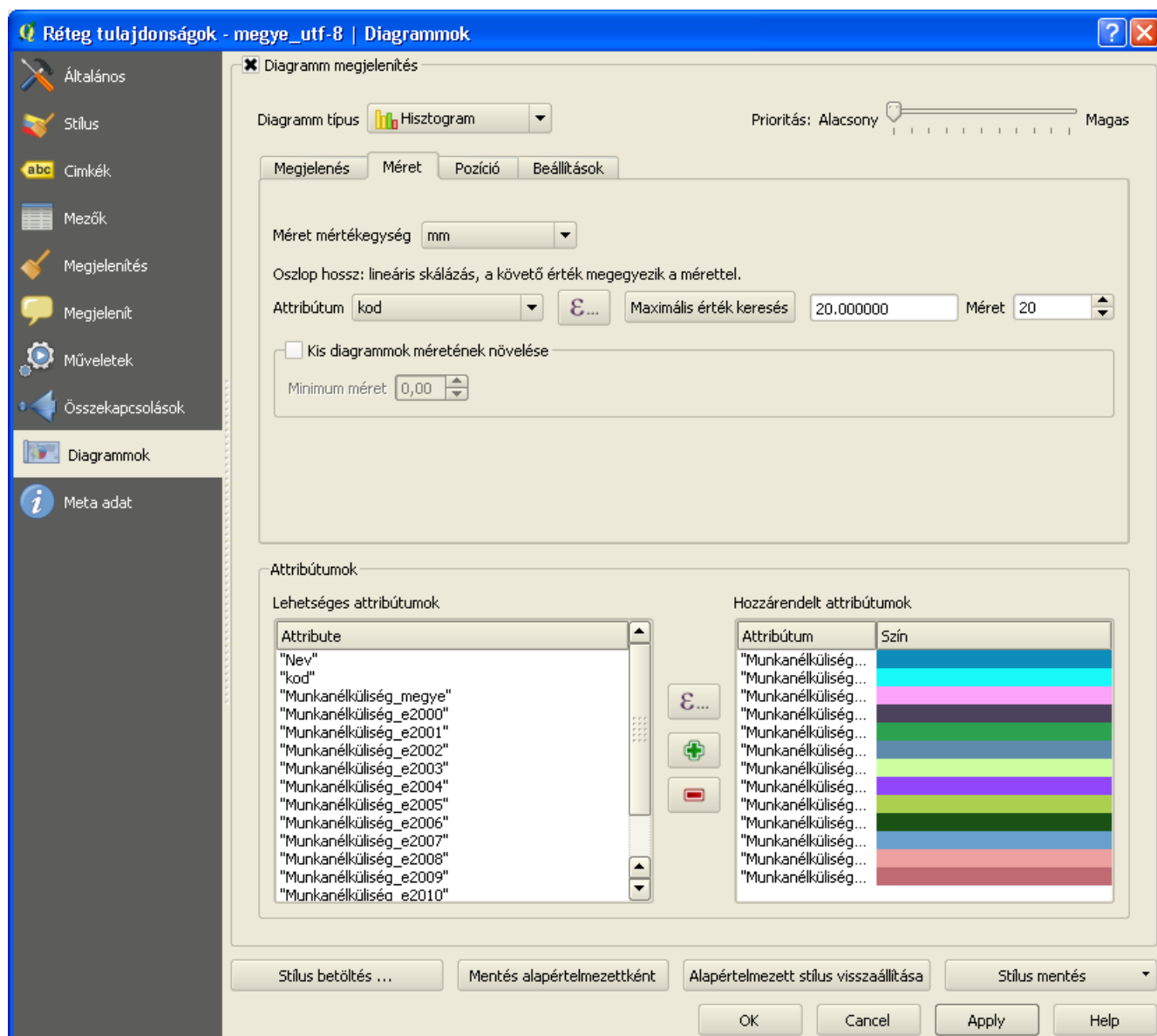
7. ábra Összekapcsolás megye kódok alapján

A kapcsolt oszlopokat felhasználhatjuk lekérdezésekben, tematikus térképek készítésénél. Az adatok felhasználásával készítsünk egy tematikus térképet a 2012-es adatokra.

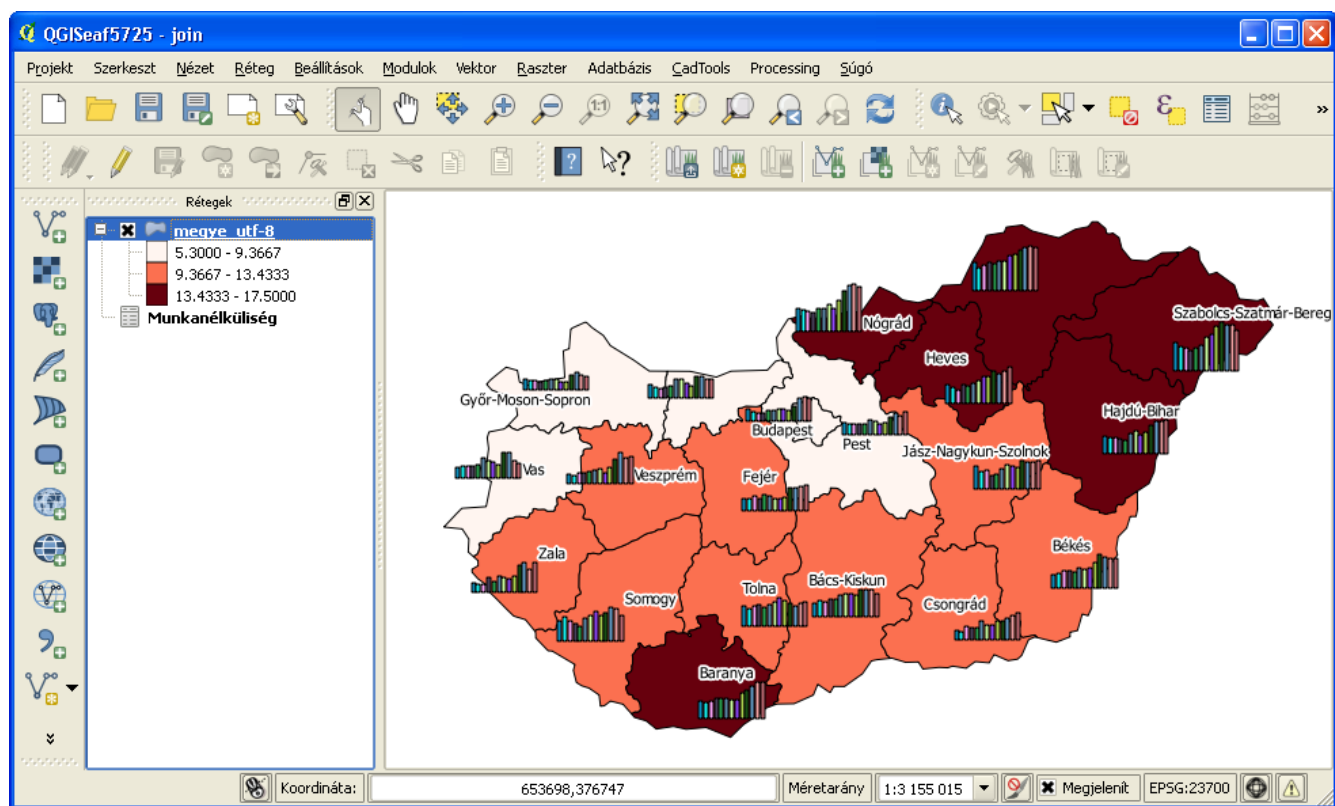
8. ábra Tematikus térkép beállításai

Egészítsük ki a térképünket több év adatait tartalmazó, a térképi elemekhez kapcsolt diagramokkal. A diagram fülön válasszuk a Hisztogram típust, az adatokat tartalmazó attribútumokat rendeljük hozzá a Méret füljén. A Megjelenítés fülön a szélességet csökkentjük le 2-re.

9. ábra Diagram beállítások

Feliratként helyezük még el a megye nevét, ezt a címke fölön állíthatjuk be.

10. ábra Végeredmény

Budapest, 2014. január 26.